

DOI 10.31909/26168812.2022-(60)-9
УДК 37.013.77

**THE DIPLOMATIC COMPONENT OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF
THE FUTURE SPECIALIST AS A PEDAGOGICAL PROBLEM**

**ДИПЛОМАТИЧНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО
ФАХІВЦЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА**

Надія Кічук

доктор педагогічних наук, професор
E-mail: tonya82kichuk@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5963-7802
Ізмаїльський державний гуманітарний
університет, Україна

Nadiia Kichuk

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
E-mail: tonya82kichuk@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5963-7802
Izmail State University of Humanities, Ukraine

ABSTRACT

One of the aspects of the problem of improving the professional competence of a future specialist who acquires a profession of the «human – human» type is violated; it is about the ability for diplomacy. As a result of the conducted pedagogical discourse, it was confirmed, on the one hand, the exceptional importance of mastering a foreign language as a student - a factor of personal and professional success due to the ability to embody one's linguistic intention and creative use of foreign information resources in multifaceted activities; on the other hand, the formation of a fairly extensive fund of scientific research devoted to the study of historical aspects of the issue of diplomacy as a personal and professional quality of a specialist. Pedagogical Ukrainian studies proves the legitimacy of considering the ability for diplomacy as a key competence of specialists in the educational sphere, the importance of forming the ability of future teachers, in particular, for social diplomacy already at the stage of their university training. In this plan, the constructiveness of the system-contextual scientific approach is established, as well as the self-worth of the orientation of the educational process to the solution of a two-fold task: ensuring the positive dynamics of the development of students' motivation related to successful self-realization in the profession; actualization of the need for higher education seekers to master the methods of self-regulation in such a unique professional activity as teaching. The results of scientific investigations of researchers of the problems of professional training of international specialists, for whom diplomacy is an end-to-end property and serves as the basis of success in the profession, are taken into account. The transformation of some aspects in the context of the originality of the professional training of future specialists, in particular, the educational sphere, made it possible to assert the fundamental role in this plan of the pedagogy of tolerance and the priorities of educational activity in a multicultural society. Using the example of the dominant importance of social planning in the conditions of the cross-border location of a higher education institution, the aggravation of the problem of the ability of a future specialist in the field of education to diplomacy, the importance of local knowledge of students and their motivated participation in regional and international projects is proven.

Key words: *future specialist in the field of education, professional competence, diplomatic skills, tolerance.*

Актуальність проблеми. Професійна підготовка фахівця становить предмет посиленої дослідницької уваги, насамперед, в контексті предметної специфіки гуманітаристики. З-поміж наукових галузей чільне місце посідають психологія та педагогіка. Щодо останньої, то особливою конструктивністю вирізняється дослідницький пошук учених, котрий базується на

творчому втіленні ідей класичної педагогіки. Так, трактуючи педагогіку за К. Д. Ушинським (тобто як мистецтво, до того ж – «найвище і найнеобхідніше із усіх видів мистецтв»), стає зрозумілою актуалізація саме педагогічного контексту дослідження процесу професійної підготовки фахівця.

Педагогічний дискурс, проведений у вище окресленій площині, засвідчує що з-поміж проблемних питань, які окреслюють сучасні дослідники (Гнезділова К. М., Гриньова М. В., Радул В. В., Сущенко Т. І. та ін.), на перший план віднесено не лише поглиблення наукових уявлень про конструкт «професійна підготовка» порівняно із найближчим (накшталт «професійна підготовленість», «професійна готовність»), а й новопосталі її педагогічні сенси. Якщо ж виходити із своєрідності професійної підготовки фахівців, які обрали тип професії «людина–людина» та зваживши на переважно поліетнічний склад українського соціуму, на часі соціально-професійна потреба ціліспрямованого розвивального впливу освітнього процесу, зокрема вищої школи, на формування у студентів здатності до дипломатії.

Довідкові джерела трактують поняття «дипломатія» у сенсі, який закладений у перекладі цього слова з грецької – «лист, складений навпіл». Отже, якщо говорити про домінуючу ознаку дипломатичності, як якості особистості, то у звернутому вигляді її можна схарактеризувати конструктом «ретельна зваженість».

Вивчення й узагальнення наукових джерел у цьому ракурсі доводить, що саме такий акцент у процесі професійної підготовки фахівця в основному робиться дослідниками у зв'язку із вивченням специфіки становлення професійних спеціалістів-міжнародників з огляду на вибудовування фахових відносин (Головченко В. І., Клепар М. В., Матвієнко В. М. та ін.), при цьому зважаючи на відповідне структурування таких відносин на політичні, економічні, правові, освітні тощо.

Аналіз останніх наукових досліджень. Здатність до дипломатії – полі структурне, міждисциплінарне явище й складна особистісна якість. Як зазначалось, наукові уявлення про феноменологію дипломатії здебільшого фокусуються на контекстності його дослідження дотично професійної діяльності «фахівця-міжнародника»; до того при цьому можна зауважити принаймні на двох моментах. По-перше, осмислення здатності такого фахівця до дипломатії в основному базується на виключній ролі іншомовної комунікативної культури (Милова М. І., Пилишек С. О., Покась М. С., Рембач О. О. та ін.). І це зрозуміло в умовах двосторонньої суб'єкт–суб'єктної взаємодії. Не викликає жодних заперечень і теза про те, що опанування студентством іноземної мови постає значним потенціалом успішності через уміння втілити свій мовний намір у фаховій діяльності та опору на іноземні інформаційні ресурси у збагаченні конкурентоздатності. Відтак, у багатоаспектній соціальній комунікації іншомовна компетентність особистості слугує сприяючим чинником її здатності до дипломатії, розширюючи і збагачуючи спектр особистісно-професійного впливу, чим і підвищуючи імідж фахівця. Деякі вчені (до прикладу, М. В. Рудіна), досліджуючи феномен іншомовної комунікації як поняття і дію, навіть звертають увагу на те, що тлумачення змісту «комунікації» нині пропонують 177 онлайн-словників; це засвідчує про активне вивчення соціальної комунікації в межах різних галузей наукового знання. Водночас, визначаючи виключне значення цього явища у здатності особистості до дипломатії, все ж варто розуміти їх не тотожність (Google: комунікація, 2020).

По-друге, у вітчизняній гуманітаристиці є більш дослідженим історичний аспект проблематики дипломатії як особистісно-професійної якості (Матвієнко, Головченко, 2008; Клепар, 2019).

Натомість контекст здатності до дипломатії, зокрема, фахівця освітньої сфери та роль вищої школи у цьому відношенні перебуває на периферії наукового пошуку дослідників, а

тому склало наше дослідницьке завдання. **Мета роботи**, що пропонується, полягала у висвітленні деяких підходів щодо розв'язання окресленого завдання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підкреслимо, що професійна підготовка майбутнього фахівця освітньої сфери останнім часом досліджується в межах компетентнісної освітньої парадигми. Це дозволяє набути нові наукові факти, навіть зважаючи на розлогий перелік функцій, котрі виконує такий фахівець (навчальна, комунікативна, організаційна, гностична, виховна, розвивальна, мобілізаційна та ін.). Враховуючи ж транскордонну специфіку життєдіяльності освітян, зокрема, українського Подунав'я пріоритетного значення набуває ще й функція соціально-педагогічного проектування, де вектор міжнародної співтворчості є важливим, а, відтак, здатність майбутнього фахівця до соціальної дипломатії – важлива передумова інтенсифікації євроінтеграційних процесів. Має сенс розцінювати компетентність дипломатії не просто як предметну, а як ключову. Учені (Бех І. Д., Зимня І. О., Марущак О. М., Равен Дж. та ін.) уже дійшли згоди відносно змістового наповнення поняття «ключова компетентність». Йдеться не стільки про «знання в дії», про навички «для життя і діяльності» та «схильності змінюватись впродовж життєвого шляху», скільки про зв'язок ключової компетентності особистості із її можливостями самовизначатися і в професії, і в соціумі. А саме така здатність і характеризує «життєву компетентність» (Життєва компетентність..., 2003).

Зважаючи на існуючу наукову позицію (зокрема, А. К. Маркової) щодо структурної своєрідності професійної компетентності особистості (де наявні спеціальний, соціальний, особистісний та індивідуальний її види), наскрізний характер здатності до дипломатії, нам видається цілковито вмотивований. Дійсно, така здатність сприяє майбутньому фахівцеві більш інтенсивно й зважено проектувати свій професійний шлях, брати на себе відповідальність за результати спільної («кооперативною або груповою») діяльності освітянської спільноти, розвивати власні засоби протистояння соціальній або професійній деформаціям, виробляти прийоми як реалізації творчої індивідуальності, так і індивідуального самозбереження. Отже, намагаючись окреслити об'єкт діяльності сучасного фахівця-освітняка не лише суто педагогічним процесом. До того ж, врахувавши новопосталі соціально-професійні його функції, пов'язані із життєдіяльністю у поліетнічному соціумі та пріоритетністю євроінтеграційних уподобань на тлі трансгранічного географічного поля соціально-професійної самореалізації, набуття здатності до дипломатії правомірно відносити до фундаментальних (Макаренко, Піпченко, 2010). Разом з тим при цьому не применшуючи вагу креативності як здатності бути відкритим до нового (Ф. Баронн), породжувати оригінальні ідеї (М. Уаллах), відходити від стереотипних способів мислення (Дж. Гилфорд). А це актуалізує креативні властивості освітнього процесу сучасного ЗВО, підвищуючи значення «емоційного занурення» (В. О. Моляко) у багатоаспектну, насамперед, проектувальну діяльність та стимулюючи до неї інтерес студентів.

Відтак, здатність до дипломатії доречно відносити до ключової компетентності майбутнього фахівця освітньої сфери, що вимагає більш прискіпливого ставлення до набуття позитивної динаміки щодо її формування вже в умовах університетського навчання студентства.

Підкреслимо, що в окресленому ракурсі підвищений і науковий, і практичний інтерес становить підхід, котрий складався в процесі професійної підготовки «професійних міжнародників». Відносно вітчизняного досвіду у цьому плані, то його осмислення досить широко висвітлено у наукових розвідках учених (Гондюл В. П., Губерський Л. В., Почепцов Г. Г. та ін.) Привертає увагу фундаментальне дослідження В. В. Третька, де узагальнено досвід зарубіжжя, зокрема, щодо діяльності у вищевказаній площині загальнонавчаних профільних вищих шкіл, котрі мають столітні традиції успішної підготовки

професійних фахівців як дипломатів (Третько, 2013). Практиками вищої школи вже оцінено не тільки змістове наповнення освітніх програм (на кшталт «Культурна дипломатія і глобальна економіка», «Дипломатичне право»). Тут зацентровано й на інноваційних методах і прийомах навчально-професійної роботи зі студентами – моделювання ситуацій, «ментальні карти», «презентація» тощо. Принагідно зазначимо, що визнано конструктивним створення «ситуацій успіху», кейс-стаді, а також вивчення й узагальнення досвіду дипломатичних академій в Відні, Лондоні, Сіднейському університеті та ін. Не менш цікавим учені вважають і досвід підготовки «професійних міжнародників», котрий склався у трансграничному факультеті міжнародних відносин Галацького університету «Нижній Дунай» (Румунія), де цілеспрямовано розвивається здатність студентів до дипломатії через освітні бакалаврські програми «Вступ до Європейських ситуацій», «Теорія міжнародних відносин», «Історія культури і цивілізацій Європи» та ін. Дійсно, такий підхід дозволяє повноцінно врахувати ще й євроінтеграційні уподобання сучасного студентства.

Зазначене може бути творчо використано в практиці розвитку здатності і майбутніх фахівців освітньої сфери до соціальної дипломатії вже на основному етапі професійної підготовки, тобто в умовах університетського навчання.

Вивчення й узагальнення наукового фонду, де безпосередньо або опосередковано висвітлюються переваги компетентнісного підходу у процесі дослідження проблематики професійної педагогіки, доводить правомірність такого узагальнення: учені єдині у розумінні компетентності особистості, як «нової одиниці виміру освітченості людини» (Початкова освіта..., 2021: 285). А це вбачається в потенціалі, реалізація якого дозволяє судити про сформованість унікальної якості особистості, котра виявляється у її діяльності в цілому.

Вчені, які досліджують проблематику професійної педагогіки (Бібік Н. М., Кузьміна Н. В., Луговий В. І., Фіцула М. М. та ін.) дійшли згоди відносно того, що компетентнісний підхід забезпечує орієнтир особистості на набуття ємного спектру компетентностей, який є не лише відкритий до збагачення через новопосталі завдання, пов'язані із якісним виконанням особистісно-професійного призначення фахівця. Справа в тому, що саме цей підхід дозволяє сучасному фахівцеві навіть у нестандартних професійних ситуаціях віднаходити зважений та обґрунтований вибір стратегій дій.

У зв'язку із зазначеним, нам видається слушною дослідницьку позицію відносно ваги ще й системно-контекстного підходу в освітньому процесі сучасного закладу вищої освіти – основного етапу особистісно-професійного становлення фахівця. Як відомо, такий підхід обумовлює доцільність виходити із поняття «єдина педагогічна дисципліна», котре запропоноване (зокрема, Дубасенюк О. А.), що саме системно «відображає фундамент усієї педагогічної науки». Дійсно, у такий спосіб уможлиблюється повноцінне врахування своєрідності компонентного складу професійної підготовки освітянина, котра утворює педагогічну систему; йдеться про мету, суб'єктів провідних процесів – навчання та виховання, предмет їх спільної діяльності й засоби педагогічної взаємодії. У ракурсі зазначеного дослідники проблематики професійної педагогіки (Бойко А. М., Дубасенюк О. А., Кан-Калік В. А., Підласий І. П. та ін.) і вбачають універсальність педагогічної діяльності, а, відтак, неперевершене значення в її успішності – здатності фахівця до дипломатії. Отож, принципово важливо щоб домінантною освітнього процесу вищої педагогічної школи стала організація смислотворчої діяльності. Як пояснюють її сенс сучасні дослідники, йдеться про розуміння наступного: інформація, яку отримує у вищій школі студент, «набуває рівень смислу» виключно за умови її здійснення «через внутрішню діяльність» та отримання емоційного забарвлення в результаті рефлексії. Зазначене й утворює передумову виникнення «особистісного смислу», адже відбувається органічне поєднання афективних і інтелектуальних процесів, котре характеризує функціонування «смислових систем в

індивідуальній свідомості» особистості студента (Дубасенюк, 2016: 243). Відтак, актуалізується, з одного боку, розвиток мотивації щодо успішного самовираження в професії, а, з іншого – підвищення потреби в опануванні способів саморегуляції у професійній діяльності.

Наголосимо на тому, що здатність особистості до дипломатії у нашому розумінні відноситься до універсальних якостей. Довідкові джерела тлумачать «здатність особистості» через призму того, яка «може», «вміє що-небудь здійснювати». У такому якісному новоутворенні суттєвим є значення й здібностей, тобто того, що від природи робить особистість придатною до дипломатії у повсякденному житті. Як зауважують у цьому зв'язку психологи (зокрема, Д. М. Теплов), дійсно, відповідні індивідуально-психологічні особливості визначають успішність будь-якої діяльності через легкість, швидкість опанування певними її притомами і способами; не є винятком дипломатична діяльність та здатність особистості до дипломатії.

Поза сумнівом є визнання необхідності системного і цілеспрямованого розвитку у студентів досліджуваної особистісно-професійної якості. У цій площині доцільним, уважаємо, конструктивний досвід профільних вищих шкіл щодо професійної підготовки кадрів міжнародників у процесі опанування відповідних спеціальностей («Міжнародний бізнес», «Країнознавство», «Міжнародне право» тощо) та складників професіограми. Щодо останнього, то йдеться про психофізіологічні (накшталт «здатність проявляти гнучкість при ухваленні рішень»), соціокультурні (до прикладу, «готовність брати ініціативу, виявляючи відповідальність»), фахові (накшталт «спроможність діяти за умов викликів сьогодення») характеристики. Вже оцінено фахівцями (Левченко Н. В., Кравченко О. О., Коляда Н. М., Сафін О. Д. та ін.) ресурси у цьому відношенні й неформальної громадянської освіти за параметром підвищення інтелектуального потенціалу держави, інтеграції у загальноєвропейський культурно-освітній простір.

Якщо ж брати до уваги своєрідність становлення фахівця, здатного до дипломатії, який у вищій школі набуває одну з професій, котрі уніфіковані типологією «людина–людина», то вважаємо незаперечними переваги й діяльнісного та інтегрованого наукових підходів. Так, у контексті доміант інтегрованого підходу важливою є і сутнісна, і особистісно орієнтовна інтеграції. До того ж, визначаючи механізми їх застосування, все ж варто виходити з багатофункціонального призначення освітянина, де суттєвою нині стає роль ініціатора і виконавця міжнародних соціально-педагогічних проєктів. Формуючи здатність до дипломатії у майбутніх фахівців освітньої сфери, варто спиратися, з одного боку, на вироблення у студентів цілісності науково-практичних знань через визначення педагогічних сенсів певного навчального курсу, змістового модуля, теми тощо. А це посилює вагу системного підходу, оскільки освітній процес вищої школи постає системою цілеспрямованих організаційно-методичних впливів. З іншого ж боку, результати теоретико-методологічних студій (Зязюн І. А., Отич О. М., Савченко О. Я., Сидорчук Л. А. та ін.) доводять безсумні переваги й діяльнісного наукового підходу, котрий орієнтує на розуміння, що особистісно-професійний розвиток уможлиблюється лише в діяльності; саме вона визначає і форму активності особистості в окресленій сфері, і здатність змінювати цю сферу.

Як зазначалось, у нашому розумінні здатність майбутнього фахівця до дипломатії постає не лише складною, а й його універсальною якістю. Попри цього така якість більш ефективно формується, якщо наявні певні передуми, з-поміж яких – відповідні індивідуально-психологічні особливості та усвідомлення особистістю на рівні переконань її значущості в досягненні успішності особистісно-професійної самореалізації впродовж життєвого шляху. Саморефлексія досвіду у цьому плані засвідчує, що розширенню наукових уявлень про

здатність саме майбутніх фахівців-освітян до дипломатії, сприяють деякі попередні зауваги. Зупинимося на цьому аспекті більш докладно.

В освітній сфері професійної діяльності фахівця закладені специфічні педагогічні сенси актуалізації вияву дипломатичності. Це і своєрідність суб'єктів взаємодії, і неординарність професійних ситуацій, і гарантованість у досягненні виключно позитивних педагогічних результатів та ін. Ось чому особливого загострення набуває проблематика розвитку здатності студентства до соціальної дипломатії через спроможність ініціювати, у тому числі й міжнародну академічну мобільність.

Вважаємо, що у зв'язку із зазначеним, відповідні характеристики мають бути притаманні передовсім суцільному освітньому процесу закладу вищої освіти. Деталізуємо це, зваживши на результати саморефлексії досвіду, котрий склався в Ізмаїльському державному гуманітарному університеті.

Принагідно зазначимо, що цей заклад вищої освіти є єдиним державним у специфічному регіоні українського Подунав'я, котрий має восьмидесятирічну історію трансграничного добросусідства та сформовані традиції лідерства у міжнародних заходах, сфокусованих на об'єднуючому тлі ріки Дунай. Вважаємо, що у науково-освітньому просторі важливо розцінювати саме як над-завдання – процес і результат розвитку у суб'єктів освітнього процесу толерантності, як важливої передумови здатності до дипломатії. В умовах полікультурності регіону принципового значення набуває такий контент соціально педагогічних зусиль наукової спільноти та студентського самоврядування якими постають, по-перше, етнотолерантність – особистісно-професійна якість майбутнього фахівця, а, по-друге – імператив добросусідських відносин з огляду на трансграничність географічного розташування ЗВО. Відтак, здатність до соціальної дипломатії правомірно розглядати у широкому смислі та з опорою саме на регіональну унікальність надання фахівцями освітніх послуг (Кічук, 2018). З-поміж останніх особливий інтерес і становить ініціювання, розробка та втілення проєктів.

Так вивчення й узагальнення зарубіжного досвіду у вищевказаній площині доводить конструктивність проєктів «Музика культур» (Словенія), «Святкування міжнародного тижня» (Норвегія) та ін. Водночас учені визнають засновничу роль «Кодекса етики міжкультурного комунікатора» (Ситарам К., Когделл Р.), а також тренінгової технології «Ступені навчання толерантності», розробленої американським Центром Симона Визениталя. Наголосимо й на тому, що вчені, послуговуючись Декларацією принципів толерантності, котра була прийнята ЮНЕСКО ще наприкінці минулого тисячоліття, довели доцільність нині виходити із таких параметрів толерантності, як-от: рівень, предмет, суб'єкт толерантності. А це дозволяє впритул підійти й до питання про базові характеристики дипломатичності як особистісно-професійної якості, розширити наукові уявлення про основи педагогіки толерантності, визначитися у впливовості імператива «діалога культур», а також досягти більш повноцінного розуміння чи ненай «невловимого» явища, котрим постає емпатія. Класична психологія (до прикладу, К. Роджерс) визначає емпатію як «делікатне перебування» особистості у житті іншого без осуду й оцінювання, розглядаючи емпатію своєрідним «імпульсом до прийняття» іншої людини.

Водночас зауважимо ще й на тому, що неправомірно зменшувати вагу «знаннєвої» складової, пов'язаною із готовністю особистості до вияву дипломатії. В цьому ракурсі, трансформуючи вищезазначене на регіональну своєрідність саме українського Подунав'я, зауважимо на унікальності, котру складають виключне значення для майбутніх фахівців, насамперед красзнавчі знання в логіці двох підсистем. Перша з них – «індивід–ландшафт–оточуюче природне середовище»; друга – співдружність культур близько п'ятидесяти представників націй і народностей регіону. У цьому контексті має сенс розглядати

й обізнаність студентства у євроінтеграційному значенні річки Дунай. До прикладу, саме цей природний об'єкт географічно об'єднує понад 80 мільйонів мешканців, презентуючи 18 європейських країн.

Саморефлексія викладацької діяльності в Ізмаїльському державному гуманітарному університеті, котрий уособлює лідерство в регіоні щодо соціальних проєктів, дозволяє констатувати неперевершене значення не лише обізнаності студентської молоді у вищезокресленому аспекті, а й ваги фактичних її знань, зокрема відносно стратегічних напрямків, закладених у програмі «Зелений Дунай», затвердженого ООН Міжнародного Дня Дунаю, а також хронології подій (починаючи з кінця XVIII ст., коли у географічному статистично-топографічному словнику Байера віднаходимо перші згадки про Дунай; середини XX століття – щорічного гідрологічного видання щодо її басейну; наприкінці XX століття утворення державного заповіднику Дунайські плавні та ін.). Саме такий підхід, як засвідчує практика, дозволяє молодій людині визначитись як у соціально-професійній позиції, так і усвідомити важливість переконання відносно глобалізаційно-полікультурних реалій, проблематики духовності та екологічної безпеки (глобальне потепління, мовні ареали, мультикультуризм тощо). Зазначене досягається щонайменше ресурсністю як університетського освітнього процесу, так і пізнавально-розвивального дозвілля студентства. Якщо ж йдеться про магістерські освітні програми, то це відбувається здебільшого через повноцінне засвоєння навчальних модулів (зокрема, курсу «Організація соціально-відповідального бізнесу в сфері освіти»), а також дисциплін вільного вибору студентів магістратури (до прикладу, «Педагогіка толерантності», «Педагогічні засоби проєктної діяльності», «М'які навички (soft-skills) освітнього лідерства» та ін.). Системним же доповненням зазначеного слугує неформальна освіта, а також волонтерство серед студентської спільноти.

Водночас на часі систематизація чинників формальної, інформальної та неформальної освіти, котрі детермінують позитивну динаміку процесу розвитку здатності майбутніх фахівців до дипломатії як особистісно-професійної якості. Так, за отриманими результатами анкетування студентів магістратури (118 осіб, у тому числі 92 випускового курсу) та аналізу виконаного ними академічного есе з теми «Українське Подунав'я – нове обличчя Європи», встановлено, зокрема, таке: практично кожний майбутній магістрант відносить дипломатичність до «бажаної», але «поки не сформованої» у себе якості; переважна більшість респондентів (78%) усвідомлює на рівні переконань значущість дипломатичної складової у їхній успішній професійній самореалізації; кожний третій респондент констатує наявний низький ступінь здатності до дипломатичності, хоча й розуміє її «виключне значення особливо у повсякденному житті».

Висновки. Окреслення, навіть у постановочному плані, проблеми розвитку здатності до дипломатії майбутніх фахівців, які набувають у вищій школі спеціальності типу «людина–людина», засвідчує про її актуальність. Йдеться про важливу особистісну професійну якість майбутнього фахівця й далеко не другорядне завдання закладу вищої освіти. Результати проведеної аналітичної роботи, що базувалася як на науковому фонді з порушеної проблеми, так і на деяких емпіричних даних доводить ущільнений зв'язок означеної якості із толерантністю особистості, її здатністю повноцінно враховувати полікультурний склад соціуму та трансграничну ресурсність, зокрема, щодо ініціювання та участі у міжнародному соціальному проєктуванні. *Перспективи подальшого наукового пошуку* лежать у площині стимулювання участі майбутніх фахівців у інноваційній практично-орієнтовній освітній діяльності, що утворює своєрідне джерело актуалізації потреби у вияві дипломатії як інтегрованої і важливої особистісно-професійної якості.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Google. Комунікація. 2020. URL: <https://slovaronline.com//brouser/734928do-cadc-36b2-ab20-3dd67e945dea/>

Дубасенюк О. А. Професійно-педагогічна освіта: методологія, теорія, практика: монографія. Т. 2. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 376 с.

Життєва компетентність особистості / За ред. Л. В. Сохань та ін. Київ, 2003. 248 с.

Кічук Н. В. Збагачення міжкультурних традицій добросусідства країн Подунав'я – чинник європейської соціалізації молоді. *Історія і цивілізація Нижнього Дунаю: кол. монографія.* / Ред. К. Кройтору, Л. Циганенко. Браїла – Ізмаїл – Кагул – Галац: Вид-во Істріус Музею Браїли «Кароль І», 2018. С. 523-526.

Клепар М. В. Професійна підготовка фахівців з міжнародних відносин у системі вищої освіти України (друга пол. ХХ – поч. ХХІ ст.): монографія. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 500 с.

Макаренко Є. А., Піпченко Н. О. Віртуальна дипломатія. Київ: Lat&K, 2010. 302 с.

Матвієнко В. М., Головченко В. І. Дипломатія України з найдавніших часів. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2008. 200 с.

Початкова освіта у контексті шкільних змін: теорія, методика, практика, досвід: монографія. / За ред. В. В. Ягоднікової, О. В. Кузнецової. Умань: Вид. «Сочинський М. М.», 2021. 422 с.

Третько В. В. Професійна підготовка магістрів міжнародних відносин у Британії: теорія і практика: монографія. Хмельницький: ХНУ, 2013. 414 с.

REFERENCES

Google. Komunikaciya. (2020). [in Ukrainian]. URL: <https://slovaronline.com//brouser/734928do-cadc-36b2-ab20-3dd67e945dea/>

Matviyenko V. M., Golovchenko V. I. (2008). *Dyplomatiya Ukrayinyz najdavnishyx chasiv.* Kyiv: VPCz «Kyivskiy universytet». 200 p. [in Ukrainian].

Klepar M. V. (2019). *Profesijna pidgotovka faxivciv z mizhnarodnyx vidnosyn u systemi vyshhoyi osvity Ukrayiny (druga pol. XX – poch. XXI st.): monografiya.* Ivano-Frankivs'k: DVNZ «Prykarpats'kyj nacz. un-t im. Vasylya Stefany'ka. 500 p. [in Ukrainian].

Zhyttyeva kompetentnist' osobystosti. (2003). Za red. L. V. Soxan' ta in. Kyiv. 248 p. [in Ukrainian].

Makarenko Ye. A., Pipchenko N. O. (2010). *Virtualna dyplomatiya.* Kyiv: Lat&K. 302 p. [in Ukrainian].

Tret'ko V. V. (2013). *Profesijna pidgotovka magistriv mizhnarodnyx vidnosyn u Brytaniyi: teoriya i praktyka: monografiya.* Xmelnyckyj: XNU. 414 p. [in Ukrainian].

Pochatkova osvita u konteksti shkilnyx zmin: teoriya, metodyka, praktyka, dosvid: monografiya. (2021). Za red. V. V. Yagodnikovoyi, O. V. Kuznyeczovoyi. Uman': Vyd. «Sochynskiy M. M.». 422 p. [in Ukrainian].

Dubasenyuk O. A. (2016). *Profesijno-pedagogichna osvita: metodologiya, teoriya, praktyka: monografiya.* T. 2. Zhtomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. 376 p. [in Ukrainian].

Kichuk N. V. (2018). *Zbagachennya mizhkulturnyx tradycij dobrosusidstva krayin Podunav'ya – chynnyk yevropejskoyi socializaciyi molodi. Istoriya i cyvilizaciya Nyzhnogo Dunayu: kol. monografiya.* / Red. K. Krojtoru, L. Cyganenko. Brayila – Izmayil – Kagul – Galacz: Vyd-vo Istrius Muzeyu Brayily «Karol I». P. 523-526. [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

Порушено один із аспектів проблеми вдосконалення професійної компетентності майбутнього фахівця, який набуває професію типу «людина–людина»; йдеться про здатність до дипломатії. В результаті проведеного педагогічного дискурсу підтверджено, з одного боку, виключну вагу опанування студентством іноземної мови – чинника особистісно-професійного успішності завдяки умілості втілити у різноаспектній діяльності свій мовний намір та творче використання іноземних інформаційних ресурсів; з іншого боку – сформованість досить розгалуженого фонду наукових досліджень, присвячених вивченню історичних аспектів проблематики дипломатичності як особистісно-професійної якості фахівця. Педагогічна україністика доводить правомірність осмислити здатність до дипломатії в якості ключової компетентності фахівців саме освітньої сфери, важливість формувати здатність майбутніх педагогів, зокрема, до соціальної дипломатії вже на етапі їхньої університетської підготовки. У цьому плані встановлено конструктивність системно-контекстного наукового підходу, а також самоцінність спрямованості освітнього процесу на розв'язання двоєдиного завдання: забезпечення позитивної динаміки розвитку у студентів мотивації, пов'язаної із успішною самореалізацією в професії; актуалізація потреби здобувачів вищої освіти в опануванні способів саморегуляції у такій унікальній професійній діяльності, якою є педагогічна. Враховано результати наукових розвідок дослідників проблематики професійної підготовки фахівців-міжнародників, для яких дипломатичність є наскрізною властивістю та слугує основою успішності в професії. Трансформація деяких аспектів такої підготовки фахівця у контекст своєрідності професійної підготовки майбутніх спеціалістів, зокрема, освітньої сфери, дозволила стверджувати про засадничу роль у цьому плані педагогіки толерантності та пріоритетів освітньої діяльності у полікультурному соціумі. На прикладі домінуючого значення соціального проєктування в умовах трансграничного розташування закладу вищої освіти доведено загострення проблематики здатності майбутнього фахівця освітньої сфери до дипломатії, важливість краєзнавчих знань студентів та їх умотивованої участі у регіональних та міжнародних проєктах.

Ключові слова: *майбутній фахівець освітньої сфери, професійна компетентність, здатність до дипломатії, толерантність.*